

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

УДК 343.98

А. І. Лозовий, директор Харківського НДІСЕ,

Е. Б. Сімакова-Єфремян, заступник директора з наукової роботи Харківського НДІСЕ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто підстави, що спонукають до реформування законодавства у сфері судово-експертної діяльності, однією із яких є необхідність приведення норм базового закону у відповідність до чинного законодавства з питань призначення та проведення судової експертизи в усіх видах судочинства. Друга загальна проблема, яка потребує свого вирішення, – необхідність закріплення в базовому законі про судово-експертну діяльність норм щодо матеріально-соціального забезпечення судового експерта. Крім того, удосконалення закону має бути пов'язаним із необхідністю гармонізації законодавства України з європейським. Проаналізовано деякі пропозиції й зауваження, що висловлювалися в порядку громадського обговорення проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні». Надано конкретні пропозиції щодо усунення прогалин і протиріч у чинному законодавстві, які регулюють питання судової експертизи, а також з тлумачення термінів, що вживаються в проекті цього закону.

Ключові слова: судова експертиза, судово-експертна діяльність, реформування, судовий експерт, спеціальні знання.

Після прийняття Закону України «Про судову експертизу» пройшло більше 20 років. За цей час набрали чинності нові закони та підзаконні нормативно-правові акти, положення яких регулюють відповідні питання судово-експертної діяльності в Україні. Саме з метою приведення у відповідність із чинним законодавством Закон України «Про судову експертизу» зазнав у 2004 р. значних змін. Серед найсуттєвіших із них – ліквідація положення чинної до того часу норми про здійснення судово-експертної діяльності на підприємницьких засадах. Це було виважене та правильне рішення законодавця, оскільки підприємництво – це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності в порядку, установленому законодавством. Натомість судово-експертна діяльність не має на меті отримання прибутку, не здійснюється на власний ризик, а її «головним»

суб'єктом є процесуальна особа – судовий експерт. Метою судово-експертної діяльності є забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою та об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки й техніки.

Отже, з одного боку, практика застосування чинного Закону підтвердила його необхідність як базового правового регулятора правовідносин у сфері судово-експертної діяльності та певні його положення не втратили своєї актуальності, але з другого – переважна більшість норм цього Закону потребує системного вдосконалення й уточнення. Це в першу чергу стосується необхідності вдосконалення термінологічного апарату, який практично в чинному Законі не розроблений. Так, у ст. 1 Закону надано тлумачення лише терміна «судова експертиза», яке не зовсім точно відображає сутність поняття та потребує уточнення в аспекті предмета судової експертизи, її об'єкта й осіб (органів), що можуть призначати судову експертизу (залучати експерта). Крім того, у базовому законі необхідно чітко визначити поняття судово-експертної діяльності, предмета, об'єкта, суб'єктів судово-експертної діяльності, методики проведення судової експертизи, експертної ініціативи, спеціальних знань тощо.

Слід зазначити, що чинний Закон не врегулює суперечностей і не заповнює прогалин, які існують у різних видах судочинства України стосовно питань призначення й проведення судової експертизи (залучення експерта). Виходячи з узагальнення положень, висвітлених у наукових монографіях, статтях, тезах виступів учасників конференцій, семінарів і враховуючи власний досвід у цій галузі, можна виділити такі, на наш погляд, найбільш актуальні з них: статус спеціаліста в судочинстві, повноваження керівника експертної установи, обов'язкове призначення експертизи, надання зразків для експертного дослідження, підстави для кримінальної відповідальності експерта, залучення експерта в кримінальному провадженні самостійно потерпілим, процесуальні та методичні питання комплексної, комісійної, додаткової, повторної експертиз, «експертиза установи», співвідношення принципу незалежності експерта з існуванням спеціалізованих установ, підпорядкованих міністерствам і відомствам, при яких функціонують органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органи досудового розслідування (суду), та ін.¹

¹ Див., напр.: Матеріали науково-практичної конференції «Нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності в Україні». — Симферополь, 2000. — 149 с.; *Шепитько В. Ю.* Развитие судебно-экспертной деятельности в Украине: проблемы и перспективы / В. Ю. Шепитько, М. Л. Цымбал // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. — Х. : Право, 2002. — Вип. 2. — С. 18–19; *Красюк І. П.* Повноваження керівника експертної установи під час проведення судово-експертного дослідження / І. П. Красюк, Є. Ю. Свобода // Там само. — С. 73–75; *Красюк І. П.* До питання позавідомчої судової експертизи / І. П. Красюк // Актуальні проблеми криміналістики : матер. міжнарод. наук.-практ. конф., Харків, 25–26 вер. 2003 р. — Х. : Гриф, 2003. — С. 236; *Хотенець В. М.* Врегулювання підстав, порядку та форм використання спеціальних знань експерта за останнім проектом кримінального процесуального кодексу України / В. М. Хотенець, В. А. Ревака // Там само. — С. 246–247; *Заєць А. П.* Процесуальні проблеми експертного забезпечення

Так, при визначенні головної риси комплексної експертизи йдеться про те, що в процесі її проведення вирішується спільне (інтеграційне) завдання на основі застосування різних спеціальних знань, а це означає, що таке завдання можна вирішити тільки на основі інтеграції різних знань, тобто висновки комплексної експертизи можливо зробити тільки на основі спільного аналізування результатів комплексу досліджень і його мають здійснити та відповідно підписати всі експерти, що виконували комплексну експертизу. Одним із найважливіших чинників для отримання уявлення про сутність комплексної експертизи є сукупне оцінювання фахівцями в різних галузях знань усіх установлених властивостей і ознак об'єкта з метою формування загального висновку. Якщо це не буде зроблено, то не може йтися про його обґрунтованість і вирішення остаточного завдання, що потребує інтеграції спеціальних знань.

Процесуальні та методичні проблеми з вироблення й законодавчого закріплення чітких підстав для визначення комплексної експертизи як нами, так і багатьма іншими авторами підіймалися вже неодноразово. Наша думка щодо проблем комплексної експертизи зводиться до наступного: у разі, коли для вирішення питання потрібні спеціальні знання в різних галузях науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо або різних напрямків у межах однієї галузі знань, призначається комплексна експертиза, яка може бути доручена як комісії експертів, компетентних в оцінюванні отриманих результатів і формулюванні спільного висновку, так і одному експерту, який володіє знаннями у відповідних галузях. Комісія експертів різних спеціальностей проводить дослідження виходячи з компетенції кожного із її членів. У висновку експертів зазначається, які дослідження провів кожний експерт, які факти він установив. Комісія експертів формулює загальний висновок, котрий підписується всіма експертами. Кожен із членів комісії несе відповідальність за висновок у тій частині результатів досліджень, що проводилися ним безпосередньо. Наведені положення, на наш погляд, більш оптимально вирішують питання законодавчого закріплення комплексної експертизи. Крім того, у чинних Цивільному процесуальному кодексі України та Кодексі адміністративного судочинства України наводяться поняття додаткової, повторної, комісійної експертизи тощо, які неточно відображають їх сутність, а в Кримінальному процесуальному кодексі України взагалі такі поняття не зазначені. Наведене демонструє необхідність внесення відповідних змін до законодавства на основі поглибленого аналізу проблем нормативно-правового регулювання питань судової експертизи в базовому законі «Про судово-

правосуддя в світлі судово-правової реформи в Україні / Засць А. П. // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. — Х. : Право, 2003. — Вип. 3. — С. 5–10; Селиванов А. О. Проблеми запровадження в судовому процесі правової експертизи як умови досягнення об'єктивного та обґрунтованого судового рішення / А. О. Селиванов // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. — Вип. 2. — Х. : Право, 2002. — С. 167–170; *Він же*. Проблема запровадження в судовий процес правової експертизи // Право України. — 2002. — № 8. — С. 32–34; *Він же*. Судова правова експертиза – шлях до істини в правосудді // Бюл. М-ва юстиції України. — 2003. — № 4. — С. 13–20 та ін.

експертну діяльність в Україні», проект якого в серпні 2013 р. було подано на громадське обговорення.

Саме базовий закон у новій редакції спрямований на те, аби правильно й одноманітно регулювати зазначені та інші питання. Уважаємо, що в процесуальному законодавстві мають міститися посилання на нього, як це передбачено в Прикінцевих положеннях проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність».

Нарешті головне, що стало причиною підготовки проекту нового закону, – це питання врегулювання оплати праці та соціальних гарантій судового експерта, його робочого часу, часу відпочинку та відпусток, тобто соціального захисту судового експерта. Підставами застосування окремих і особливих норм соціального захисту судового експерта є такі специфічні риси та умови судово-експертної діяльності:

— складний науковий характер, інтенсивність інтелектуальної праці, її нерегульована тривалість за умов виконання невідкладних і особливо важливих завдань з експертного забезпечення правосуддя;

— суспільно впливова за наслідками значення робота, висока соціальна відповідальність за свою працю та її результати;

— постійні морально-психологічне навантаження й напруженість, виконання службових обов'язків під час здійснення судово-експертної діяльності в стресових ситуаціях;

— систематичне перебування у відрядженнях, включаючи відрядження до місць учинення злочинів під час виконання функцій судового експерта, службових обов'язків із ризиком для здоров'я й життя;

— вияви морально-психологічного тиску, погрози та безпосередні загрозливі дії проти судового експерта у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків.

Закон України «Про судову експертизу» передбачає, що на працівників державних спеціалізованих установ судових експертиз поширюються особливості матеріального та соціально-побутового забезпечення, передбачені Законом України «Про державну службу». Оскільки з 1 січня 2015 р. має набрати чинності новий Закон України «Про державну службу в Україні», який обмежує поширення своїх норм на працівників державних установ, а отже, і на судових експертів, то встановлення соціальних гарантій для судового експерта в базовому Законі України «Про судово-експертну діяльність» є вкрай важливим.

Установлення цих соціальних гарантій у новому законі не потребує додаткових асигнувань з державного бюджету, оскільки вони існують на теперішній час, однак судові експерти можуть їх позбавитися.

Аналізування пропозицій і зауважень центральних органів виконавчої влади (та суб'єктів обов'язкового погодження відповідно до регламенту Кабінету Міністрів України) до проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність» показує, що частиною цих суб'єктів проект погоджено без зауважень, частиною – надано зауваження щодо доопрацювання, а Державною службою України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва взагалі відмовлено в погодженні. У ряді зауважень останнім

зазначеним органом запропоновано, наприклад, передбачити в цьому Законі можливість проводити науково-методичні розробки з питань організації та проведення судових експертиз також суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності України, що не є державними спеціалізованими експертними установами. Із зазначеною пропозицією не можна погодитися, оскільки, стаття, яку критикує згадувана служба, стосується порядку фінансування наукової діяльності судово-експертних установ. Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 830 «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт» будь-яка наукова установа або науковець у разі, якщо йому є що розробляти в тематиці спеціалізованих судово-експертних установ, може взяти участь у цих наукових розробках, оскільки на це передбачено відповідне фінансування як для робіт, що виконуються сторонніми організаціями.

Окремого обговорення потребують зауваження щодо заборони виконувати судово-медичні, судово-психіатричні та криміналістичні експертизи експертами, які не працюють у держаних спеціалізованих установах. Ця норма не є новелою проекту Закону, а перейшла із чинного. З цією позицією повинні визначатися державні органи виконавчої влади. На нашу думку, стосовно судово-медичних і судово-психіатричних експертиз має визначатися Міністерство охорони здоров'я України.

Відносно криміналістичних експертиз вважаємо, що існуюча прерогатива на їх проведення виключно державними спеціалізованими установами дійсно передбачає певну «дискримінацію» приватних експертів. Так, чому вчений-криміналіст, який працює на відповідній кафедрі чи в лабораторії та розробляє засоби криміналістичної техніки й викладає предмет криміналістики у вищому навчальному закладі, не може виконувати криміналістичні експертизи? Адже він є фахівцем високої кваліфікації в цій галузі, спроможний на високому рівні виконувати такі дослідження.

Інша річ, що для виконання криміналістичних експертиз будь-який фахівець має бути забезпеченим відповідними приміщеннями, криміналістичним обладнанням, отримати відповідні дозволи тощо. Реалізація цієї пропозиції потребує запровадження окремої процедури набуття права таких установ на здійснення судово-експертної діяльності. Можливим є запровадження такої процедури, як сертифікація (атестація) робочого місця після отримання фахівцем свідоцтва про присвоєння йому кваліфікації судового експерта. Вимоги щодо робочого місця приватного судового експерта можуть установлюватися відповідними нормативно-правовими актами міністерств і відомств, до сфери управління яких входять державні спеціалізовані експертні установи, де виконуються відповідні види експертиз, або на підставі їх та інших пропозицій може бути розроблена відповідна постанова Кабінету Міністрів України.

У зв'язку з наведеним пропонуємо передбачити в законопроекті повноваження Міністерства юстиції України щодо встановлення особливих умов здійснення «приватної» судово-експертної діяльності, порядку зупинення й

припинення такої діяльності, анулювання сертифікату (атестату) про право на зайняття судово-експертною діяльністю; здійснення контролю за організацією судово-експертної діяльності шляхом проведення перевірок суб'єктів «приватної» судово-експертної діяльності тощо. При цьому слід наголосити на тому, що вимоги до суб'єктів судово-експертної діяльності – юридичних осіб як публічного, так і приватного права мають бути єдиними.

Так, Харківський НДІСЕ для здійснення досліджень отримав свідоцтво, яке засвідчує, що установа, як вимірювальна лабораторія, відповідає критеріям атестації й атестована на проведення вимірювань у сфері поширення державного метрологічного нагляду згідно з відповідними галузями атестації. На виконання вимог Закону України від 11 лютого 1998 р. № 113/98-ВР «Про метрологію та метрологічну діяльність» засоби вимірювальної техніки (ЗВТ) піддаються державній метрологічній атестації та періодичним повіркам, які здійснюють метрологічні центри та територіальні органи центрального органу виконавчої влади у сфері метрології через установлені міжповірочні інтервали. За результатами проведених державних метрологічних атестацій і повірок на кожне ЗВТ видається відповідне свідоцтво, яке підтверджує його метрологічні характеристики та встановлює придатність цих засобів до застосування на підставі результатів контролю їх метрологічних характеристик.

Крім того, у відповідних лабораторіях науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, що здійснюють криміналістичні дослідження, є необхідні приміщення й умови для забезпечення конфіденційності, якості та строків виконуваних робіт. Приміщення лабораторій за розмірами виробничих площ, станом довікля й умовами праці відповідають вимогам експертних методик, санітарних норм, безпеки та охорони довікля. Також приміщення лабораторій, призначених для зберігання об'єктів експертизи, контролюються та в них підтримуються умови, що виключають їх утрату, псування або забруднення (наявність відповідних сейфів, шаф, холодильного обладнання тощо). Доступ на робочі площі лабораторій НДУСЕ контролюється й обмежений (охорона забезпечується підрозділом судової міліції «Грифон» МВС України). Місця зберігання речових доказів добре охороняються для запобігання підміни або іншого несанкціонованого впливу.

Для проведення криміналістичних досліджень матеріалів, речовин і виробів функціонують спеціально обладнані (системою водопостачання, каналізації, примусовою витяжною системою, холодильним обладнанням та ін.) приміщення, які відповідають санітарно-епідеміологічним нормам, нормам охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Майже всі криміналістичні дослідження матеріалів документів, речовин і виробів потребують використання ацетону, толуолу, діетилового ефіру, соляної, сірчаної кислот тощо, які належать до прекурсорів. Для роботи з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами Харківський НДІСЕ отримав ліцензію Державної служби України з контролю за наркотиками. Щоб отримати цю ліцензію, необхідне узгодження з територіальним управлінням Державного комітету України з промислової

безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляд); територіальним управлінням Державного пожежного нагляду України; територіальним Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища Міністерства охорони навколишнього природного середовища України; територіальним управлінням по боротьбі з незаконним обігом наркотиків МВС України; Державною санітарно-епідеміологічною службою Міністерства охорони здоров'я України.

Специфіка проведення криміналістичних досліджень вимагає значної кількості високотехнологічного обладнання, а також наявності спеціалізованих обладнаних приміщень для проведення досліджень. Так, у Харківському НДІСЕ при проведенні балістичних досліджень для визначення початкових швидкостей уражачих елементів використовуються оптоелектронний вимірювальний комплекс, балістична траса, кулеуловлювачі, високотехнологічні мікроскопи порівняння, обладнання для здійснення дистанційного спуску тощо. Крім того, експерти, які проводять балістичні та вибухотехнічні експертизи, експертизи наркотичних засобів або використовують прекурсори, періодично проходять медичні огляди в нарколога та психіатра для отримання відповідних сертифікатів, мають спеціальні допуски до джерел з грифом ДСК тощо.

Ключова пропозиція, яка висловлювалася в порядку громадського обговорення проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність», стосується доповнення переліку суб'єктів судово-експертної діяльності юридичними особами, не заснованими на державній чи комунальній формі власності, оскільки існує практика залучення органами досудового розслідування чи судами саме атестованих судових експертів, які працюють у складі таких юридичних осіб. Питання визначення в законопроекті кола суб'єктів судово-експертної діяльності потребує докладного обговорення. При цьому слід зазначити, що суб'єкт правовідносин має визначатися за основною, а не за допоміжними чи забезпечувальними функціями. Треба також урахувати, що положеннями процесуального законодавства України, зокрема КПК (ст. 244), ЦПК (ст. 143), КАСУ (ст. 81), ГПК (ст. 41), передбачено призначення експертизи експерту, експертній установі, а також повноваження керівника експертної установи. Це свідчить про необхідність обговорення цього питання в контексті норм проекту базового закону про судово-експертну діяльність.

12 вересня 2014 р. відбулося засідання Координаційної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, створеної для розгляду найважливіших питань розвитку судової експертизи, що мають міжвідомчий характер. До порядку денного засідання включено розгляд питання щодо пропозицій і зауважень центральних органів виконавчої влади до проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність». На підставі обговорення цього питання Координаційна рада ухвалила рішення про створення робочої групи та проведення її засідань з метою доопрацювання зазначеного проекту Закону. На реалізацію цього рішення до складу робочої групи включено представників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, Державного науково-дослідного експерт-

но-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України, Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України, Головного бюро судово-медичної експертизи, Українського науково-дослідного інституту соціальної та судової психіатрії та наркології Міністерства охорони здоров'я та інших зацікавлених міністерств і відомств, у тому числі представників вузівської науки.

Так, членами робочої групи від Харківського НДІСЕ (авторами цієї публікації) та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – завідувачем кафедри криміналістики, професором, доктором юридичних наук В. Ю. Шепітьком для розгляду на засіданні робочої групи надано такі пропозиції щодо тлумачення основних термінів, які застосовуються в проекті Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні»:

— виключити із тезауруса Закону тлумачення понять «державний судовий експерт», «приватний судовий експерт», оскільки форма власності, на якій засновано установу, де працює судовий експерт, не впливає на сутність самого поняття та процесуальні функції (права й обов'язки) судового експерта;

— експертна спеціальність – окремий напрямок спеціальних знань, що визначає компетенцію судового експерта з проведення певного виду судових експертиз, за яким присвоюється кваліфікація судового експерта;

— експертне дослідження – процес пізнавальної діяльності судового експерта;

— зразки для експертного дослідження – об'єкти матеріального світу (їх фрагменти, частки, відбитки, інші відображення), що відтворюють властивості живої людини, трупа, тварини, рослини, речовини, предмета, будівлі, споруди, ділянки місцевості тощо, одержані в установленому законом порядку;

— кваліфікація судового експерта – обсяг знань, умінь і навичок особи, необхідних для самостійного проведення експертизи за відповідною експертною спеціальністю, що встановлюється шляхом атестації судового експерта в порядку, визначеному цим Законом;

— методика експертного дослідження – система методів, які застосовуються в процесі послідовних дій судового експерта з метою вирішення певного завдання;

— об'єкти судової експертизи – матеріальні та матеріалізовані носії інформації, що досліджуються судовим експертом на підставі застосування спеціальних знань у межах предмета експертного дослідження: речовий доказ, похідне речового доказу, зразок, документ, тіло живої людини, стан її психіки, труп людини (його частки), тварина (її труп або частки), рослина (її частки), речовина, предмет, будівля, споруда, ділянка місцевості тощо, а також відомості, зафіксовані в матеріалах справи (провадження) та інших носіях інформації;

— предмет судової експертизи – фактичні дані (факти) і обставини, що мають значення для кримінального провадження, вирішення справи про адміністративне правопорушення, цивільної, господарської, адміністративної справи або виконання рішень суду, які встановлюються на підставі застосування спеціальних знань судового експерта та визначаються завданнями (питаннями), поставленими перед судовим експертом, або в порядку експертної ініціативи;

— спеціальні знання – знання у відповідній галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла, набуті особою під час навчання та практичної діяльності;

— спеціалізована судово-експертна установа – установа, створена в установленому законом порядку для здійснення судово-експертної й наукової діяльності в галузі криміналістики та судової експертизи;

— судова експертиза – дослідження судовим експертом на основі його спеціальних знань матеріальних (матеріалізованих) об'єктів, які містять інформацію про фактичні дані (факти) і обставини справи (провадження);

— судовий експерт – суб'єкт судово-експертної діяльності, фізична особа, яка володіє спеціальними знаннями та має право відповідно до цього Закону на проведення судової експертизи в порядку, установленому законодавством України;

— судово-експертна діяльність – вид діяльності, пов'язаної з організацією та проведенням судових експертиз;

— уповноважена особа (орган) – особа (орган), яка в порядку, передбаченому законодавством України, наділена правом призначати судову експертизу (залучати експерта).

Уважаємо, що обговорення цих та інших пропозицій науковою громадськістю й участь у роботі робочої групи представників вузівської науки позитивно позначиться на процесах доопрацювання проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні», уведення в дію якого є вкрай необхідним.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Лозовой А. И., Симакова-Ефремян Э. Б.

Рассмотрены основания, побуждающие реформировать законодательство в области судебно-экспертной деятельности, одним из которых является необходимость приведения положений базового закона в соответствие с действующим законодательством о назначении и производстве судебной экспертизы во всех видах судопроизводства в Украине. Другая насущная проблема, требующая решения, связана с необходимостью закрепления в базовом законе о судебно-экспертной деятельности норм, касающихся материально-социального обеспечения судебного эксперта. Кроме того, усовершенствование закона связывается с необходимостью гармонизации законодательства Украины с европейским. Проанализированы некоторые предложения и замечания, высказанные в ходе общественного обсуждения проекта Закона Украины «О судебно-экспертной деятельности». Приведены конкретные предложения по устранению пробелов и противоречий в действующем

законодательстве, регулирующем вопросы судебной экспертизы, а также по толкованию терминов, которые используются в проекте этого закона.

Ключевые слова: судебная экспертиза, судебно-экспертная деятельность, реформирование, судебный эксперт, специальные знания.

ON THE PROBLEMS OF REFORMING THE LEGISLATION IN FORENSIC EXPERT ACTIVITY IN UKRAINE

Lozovoj A. I., Simakova-Yefremian E. B.

The article deals with the grounds for reforming the legislation in forensic expert activity, one of them is the necessity to make the provisions of the basic law compliant with the current laws on ordering and conducting forensic examinations in all areas of legal proceedings in Ukraine. Another relevant and urgent problem to be addressed is connected with the need to introduce into the basic law on forensic expert activity some norms of material and welfare provision of a forensic expert. In addition, the improvement of the law is connected with the need to harmonize Ukrainian legislation with the European legislation. The article analyzes certain suggestions and remarks made during public discussions on the draft law of Ukraine «On forensic expert activity in Ukraine». The article provides concrete suggestions to eliminate the gaps and inconsistencies in the current legislation governing the issues of forensic examinations, as well as on the interpretation of terms used in this draft law.

Keywords: forensic examination, forensic expert activity, reform, forensic expert, special knowledge.

УДК 640.6:658.562

С. Н. Нефедов, заведующий НИЛ методического сопровождения СЭД НПЦ Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь, кандидат технических наук, доцент

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ОЦЕНИВАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ МЕЖЛАБОРАТОРНЫХ СЛИЧЕНИЙ В СФЕРЕ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Проанализированы особенности оценивания результатов межлабораторных сличений для лабораторий судебной экспертизы. Предложен подход, позволяющий повысить эффективность программ профессионального тестирования для качественных результатов (с бинарным откликом) испытаний.

Ключевые слова: судебная экспертиза, лаборатория, стандарт ISO/IEC 17025, компетентность, межлабораторные сличения, провайдер, программа профессионального тестирования, испытания с бинарным откликом.

В последние годы большинство судебно-экспертных учреждений (СЭУ) в мире используют в своей деятельности (либо планируют использовать) международный стандарт ISO/IEC 17025 «Общие требования к компетент-